

Oczekiwania pielęgniarek wobec kształcenia podyplomowego

Nurses' expectations towards postgraduate education

Anita Majchrowska, Renata Bogusz

Samodzielna Pracownia Socjologii Medycyny, Uniwersytet Medyczny w Lublinie

AUTOR DO KORESPONDENCJI:

Anita Majchrowska

Samodzielna Pracownia Socjologii Medycyny
UM w Lublinie

Ul. Szkolna 18, 20-124 Lublin

Tel. /81/ 7101951

E-mail: anita.maj@wp.pl

STRESZCZENIE

Oczekiwania pielęgniarek wobec kształcenia podyplomowego

Wprowadzenie. Postępująca profesjonalizacja w zawodzie pielęgniarskim wymaga nieustannego podnoszenia kwalifikacji w celu aktualizowania i pogłębiania posiadanej wiedzy zawodowej. Realizację tego ustawowego obowiązku umożliwiała poszerzająca się oferta różnych form kształcenia i doskonalenia zawodowego, tj. kursów specjalizacyjnych, kwalifikacyjnych oraz dokształcających czy specjalistycznych. Duże jest również zainteresowanie pielęgniarek uczestnictwem w poszczególnych formach dokształcania, stąd interesujące wydało się wskazanie na specyfikę oczekiwań, jakie mają wobec kształcenia podyplomowego osoby w nim uczestniczące.

Cel. Celem badań było określenie oczekiwań pielęgniarek wobec kształcenia podyplomowego.

Materiał i metoda. Badania ankietowe z zastosowaniem autorskiego kwestionariusza ankiety audytoryjnej zrealizowano w 2012 roku wśród 102 pielęgniarek, które uczestniczyły w kursach specjalizacyjnych organizowanych w ramach Ośrodka Kształcenia Podyplomowego UM w Lublinie.

Wyniki. Najważniejsze korzyści dla osób podejmujących dokształcanie to możliwość pogłębienia wiedzy w określonym obszarze oraz własna satysfakcja z wyższych kwalifikacji. Istotnym czynnikiem było dla badanych zwiększenie poczucia bezpieczeństwa/pewności posiadanej pracy. Ocena korzyści dla całego środowiska zawodowego była dość niejednoznaczna, badani wymieniali tutaj większą samodzielność zawodową, wzrost jakości opieki pielęgniarskiej ale też postępującą profesjonalizację zawodu czy wzrost prestiżu zawodu w społeczeństwie. Oczekiwaliby, iż uzyskanie tytułu specjalisty przede wszystkim przyczyni się do uzyskania wyższych zarobków oraz większej samodzielności zawodowej przejawiającej się większym udziałem w podejmowaniu decyzji w pracy zawodowej.

Wnioski. Osoby podejmujące kształcenie podyplomowe oczekują przede wszystkim poszerzenia wiedzy zawodowej, a w konsekwencji tego faktu wzrostu samodzielności zawodowej. Dość istotne jest również oczekiwanie, iż wyższe kwalifikacje nabyte na kursie specjalizacyjnym wpłyną większą gratyfikacją finansową osób wykonujących zawód pielęgniarki.

Słowa kluczowe: oczekiwania, kształcenie podyplomowe, pielęgniarki

ABSTRACT

Nurses' expectations towards postgraduate education

Introduction. Progressing professionalization of nursing requires constant education to expand and update one's professional knowledge. This statutory duty can be met thanks to the constantly broadened range of forms of education and professional training, the latter being specialization, qualification, in-service and specialist trainings. Furthermore, nurses turned out to be particularly interested in undertaking training, so the nature of their expectations towards postgraduate education is worth investigating.

Aim. The aim of this research is to identify nurses' expectations towards postgraduate education.

Material and method. An auditorium questionnaire survey was conducted in 2012 among 102 nurses who participated in professional training delivered by the Centre of Postgraduate Education, Medical University of Lublin.

Results. The main benefits for those who undertake postgraduate training refer to opportunity to expand one's specialist knowledge as well as one's own satisfaction with higher qualifications. The surveyed noted that sense of self- and job security is also a significant factor, though they were ambiguous when identifying benefits for the whole professional group of nurses. The respondents mentioned increased professional self-reliance, better quality of nursing, as well as growing professionalization of nursing and raised job prestige among the society. They expect that becoming a specialist will result in a pay rise and greater professional independence, the latter meaning more active participation in the decision-making process.

Conclusions: Nurses who undertake postgraduate education expect, above all, extension of professional knowledge and consequently increase of professional independence. It is worth noting that nurses expect higher qualifications to influence their salary.

Key words: expectations, postgraduate education, nurses

WPROWADZENIE

Przemiany zachodzące zarówno na terenie medycyny, jak i we współczesnym społeczeństwie stawiają przed osobami wykonującymi zawód pielęgniarstwa nowe wyzwania w obszarze realizacji roli zawodowej. Zmiany w organizacji systemu ochrony zdrowia, nowe technologie medyczne, przemiany w obrazie chorób, starzejące się społeczeństwo, rosnący poziom świadomości zdrowotnej ludności, ale też oczekiwania w zakresie opieki zdrowotnej, czy też konieczność interdyscyplinarnej współpracy na rzecz pacjenta – to z pewnością niewyczerpujące wyliczenie sytuacji, wobec których musi reagować współczesna pielęgniarka [1,2,3]. Skuteczność jej działania zależy od poziomu kompetencji zawodowych, stąd bezwzględną koniecznością jest ciągłe dokształcanie i podnoszenie swoich kwalifikacji.

Również przemiany w obrębie samego zawodu, szczególnie warunkowane postępującą jego profesjonalizacją oraz rosnącą autonomią w obszarze zawodów medycznych, wymagają od pielęgniarek nieustannego aktualizowania i pogłębiania posiadanej wiedzy zawodowej.

Ustawa z dnia 15 lipca 2011 o zawodach pielęgniarki i położnej doskonalenie zawodowe traktuje jako obowiązek aktualizowania wiedzy i umiejętności zawodowych, ale również prawo do uczestnictwa w różnych rodzajach kształcenia podyplomowego [4]. Realizację tego ustawowego obowiązku umożliwi szeroka oferta różnych form kształcenia i doskonalenia zawodowego, tj. kursów specjalizacyjnych, kwalifikacyjnych, doszkalcących czy specjalistycznych [5], będąca odpowiedzią na duże zapotrzebowanie ze strony środowiska pielęgniarstwa.

Rosnące zainteresowanie różnymi formami dokształcania ze strony środowiska zawodowego pielęgniarek jest niewątpliwie konsekwencją sprzyjających obecnie okoliczności dla podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Składa się na nie między innymi: szybki postęp medycyny wymagający aktualizacji wiedzy, bogata oferta różnorodnych szkoleń, stosunkowo łatwa ich dostępność oraz możliwość dofinansowania ze strony różnych podmiotów, w tym także budżetu państwa [6].

Dodatkowym bodźcem może być fakt wzrastającej świadomości, iż gotowość do stałego podnoszenia poziomu wiedzy teoretycznej i praktycznej [7,8] jest niezbędnym warunkiem rozwoju zawodowego, a ten z kolei – jedyną drogą do podniesienia rangi zawodu, zarówno w skali indywidualnej jak i makrospołecznej. Wyższe kwalifikacje pielęgniarki są gwarantem lepszej jakości jej pracy na rzecz pacjenta oraz wyższej pozycji w zespole interdyscyplinarnym, co w skali globalnej owocować może wzrostem uznania i prestiżu zawodu.

CEL BADAŃ

Celem prowadzonych badań było określenie oczekiwań pielęgniarek wobec podejmowanego kształcenia podyplomowego.

Szczególną uwagę zwrócono na postrzegane korzyści z podejmowanego kształcenia zarówno w skali indywidualnej jak i dla środowiska zawodowego.

MATERIAŁ I METODYKA BADAŃ

Badania przeprowadzono w 2012 roku metodą sondażową, z wykorzystaniem techniki ankiety audytoryjnej. Narzędzie badawcze stanowił autorski kwestionariusz ankiety przygotowany dla potrzeb badań własnych.

W badaniach wzięły udział 102 osoby, będące słuchaczami kursów specjalizacyjnych prowadzonych przez Ośrodek Kształcenia Podyplomowego UM w Lublinie. Ze względu na wysoki poziom feminizacji zawodu prawie wszystkie osoby uczestniczące w kursach – to kobiety (95,1%). Odsetek mężczyzn wynosił jedynie 4,9%. Jak wynika z deklaracji badanych, zdecydowana większość z nich posiadała wyższe wykształcenie: 20,6% – licencjackie; 37,3% – magisterskie i dodatkowo 9,8% – podyplomowe. Osoby z wykształceniem średnim stanowiły mniej niż 1/3 badanej grupy, z czego 23,5% miało ukończone Medyczne Studium Zawodowe, a 8,8% Liceum Medyczne. Największy odsetek badanych znajdował się w wieku 40-49 lat (52%). Niewiele mniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25-39 lat (45,1%), natomiast powyżej 50 roku życia znajdowało się tylko 2,9% respondentów. Wiek badanych warunkował ich staż w zawodzie, stąd najwięcej osób pracowało już ponad 20 lat – 43,1%. Od 11 do 20 lat w zawodzie znajdowało się 32,4%, a mniej niż 10 lat – 24,6%, a czego 6,9% – mniej niż 5 lat. Praca w zawodzie, jak wynika z deklaracji badanych w zdecydowanej większości przynosi im satysfakcję – w sumie 88,3% jest zadowolonych z pracy zawodowej, przy czym bardzo zadowolonych jest tylko 15,7%. Trochę częściej niż co dziesiąta osoba (11,8%) przyznała, że jest „raczej niezadowolona” z pracy zawodowej.

Najwięcej osób zamieszkiwało duże miasta – 43,1%, i tam też większość badanych podejmowała zatrudnienie – 64,7%. Z małego miasta pochodził mniej niż co trzeci respondent (31,4%) natomiast ze wsi – co czwarty (25,5%). Zatrudnienie w małym mieście podejmowała co trzecia badana osoba, zaś na wsi – tylko 2% wszystkich badanych.

Uzyskane w toku badań wyniki poddano analizie statystycznej. Wartości analizowanych parametrów ze względu na ich nominalną skalę pomiaru scharakteryzowano przy pomocy licznosci i odsetka. Do oceny istnienia różnic bądź zależności między analizowanymi parametrami użyto testu jednorodności lub niezależności χ^2 . Przyjęto 5% błąd wnioskowania i związany z nim poziom istotności $p < 0,05$ wskazujący na istnienie istotnych statystycznie różnic bądź zależności. Funkcję zmiennych niezależnych pełniły takie cechy demograficzne respondentów jak: wiek, staż pracy, miejsce pracy, poziom wykształcenia oraz poziom zadowolenia z wykonywanej pracy. Do analizy wykorzystano oprogramowanie Statistica 9.0.

WYNIKI BADAŃ

Jak wynika z przeprowadzonych badań, pielęgniarki mają wysoki poziom świadomości w zakresie konieczności ciągłego doksztalcania w zawodzie. Nikt z badanych nie uznał, że do pracy wystarczy dyplom pielęgniarki i nie ma potrzeby stałego podnoszenia kwalifikacji. Pojedyncze osoby wskazywały, iż podnoszenie kwalifikacji jest tylko dla osób ambitnych, bądź też takich, które chcą zmienić pracę. Zdecydowana większość natomiast (61,8%) uważa, iż potrzeba doksztalcania jest konsekwencją postępu medycyny, stąd istnieje konieczność stałej aktualizacji posiadanej wiedzy. Częściej niż co trzecia badana osoba postrzega konieczność doksztalcania w kategoriach ustawowego obowiązku każdej pielęgniarki pracującej w zawodzie (36,3%).

Za najbardziej potrzebne formy doksztalcania w zawodzie pielęgniarskim badani uznali kursy specjalizacyjne (77,6%), czego należało się spodziewać, biorąc pod uwagę, iż aktualnie uczestniczyli w takich właśnie kursach. Na drugim miejscu pod względem przydatności dla pracy w zawodzie badani umieścili kursy specjalistyczne, pogłębiające wiedzę w konkretnym obszarze (np. terapii bólu, EKG itp.) – 61,8%, a na kolejnych znalazły się kursy kwalifikacyjne (44,1%) i doksztalcające (34,3%). Interesujący może być fakt, iż ukończenie studiów wyższych zostało uznane za niezbyt przydatną formę doskonalenia zawodowego. Tylko trochę częściej niż co piąty badany wskazał studia jako potrzebną formę doskonalenia zawodowego dla pielęgniarek, przy czym 14,7% uznało za taką studia magisterskie, a tylko 5,9% – studia licencjackie.

Wydaje się, iż każda osoba podejmująca trud uzupełniania kwalifikacji oczekuje w efekcie swoich działań pewnych zysków, które zrównoważą poniesione podczas doksztalcania koszty finansowe bądź osobowe. Dla badanych uczestników kursów specjalizacyjnych najważniejszą korzyścią podejmowanego doksztalcania bezsprzecznie była możliwość pogłębienia wiedzy w konkretnym, interesującym daną osobę obszarze – zadeklarowało tak aż 75% badanych. Dość wysoko w kategoriach korzyści badani ocenili również własną satysfakcję z podwyższonej kwalifikacji – twierdziło tak 59,8%. Warto podkreślić, iż wiele osób podejmujących różne formy doksztalcania wiąże z nimi nadzieję na zmianę bądź znalezienie pracy (27,5%), czy też wzrost zarobków (18,6%). Nieliczni natomiast oczekują możliwości wyjazdu za granicę czy też prowadzenia specjalistycznej praktyki pielęgniarskiej. Tylko co dziesiąty badany uznał, iż podejmowane doksztalcanie może wpłynąć na większy szacunek ze strony przełożonych. Interesujący może być fakt, iż na tę możliwość wskazały jedynie osoby pracujące w dużych miastach ($\chi^2: 6,72527$, $df=2$, $p=,034648$). Bardzo rzadko natomiast wskazywano na korzyści w postaci możliwości wyjazdu do pracy za granicę czy też większego szacunku ze strony współpracowników. Szczegółowe wyniki prezentuje ryc. 1.

Analiza wpływu zmiennych niezależnych na ocenę poszczególnych korzyści wykazała niewiele istotnie statystycznych zależności. Osoby zamieszkujące duże miasta częściej oczekiwały, iż dzięki dodatkowym kwalifikacjom uda im się zmienić pracę ($\chi^2: 10,0479$, $df=2$, $p=,006580$), a z kolei praca w większym ośrodku miejskim predyspono-

wała do stawiania na wyższą jakość pracy jako oczekiwana korzyść doksztalcania ($\chi^2: 11,3456$, $df=2$, $p=,003439$).

■ Ryc. 1. Oczekiwane korzyści z kształcenia podyplomowego.

Badania prowadzone były wśród uczestników kursów specjalizacyjnych, stąd poproszono ich o odniesienie się do potencjalnych możliwości, jakie ich zdaniem powinien dawać tytuł specjalisty z danej dziedziny. Interesujący może być fakt, że prawie wszyscy badani zwrócili uwagę na kwestie finansowe uznając, iż uzyskanie tytułu specjalisty powinno pociągać za sobą wzrost wynagrodzenia za pracę (93%). Więcej niż połowa badanych życzyłaby sobie większego udziału w podejmowaniu decyzji w pracy zawodowej (58,8%). Najczęściej na tę możliwość wskazywali mieszkańcy dużych miast ($\chi^2: 8,49273$, $df=2$, $p=,014319$). Awans zawodowy jako oczekiwany efekt podwyższonej kwalifikacji był wymieniany przez 43,1% badanych. Znacznie mniejsze grupy badanych wskazywały na możliwość nadzorowania osób wchodzących do zawodu (18,6%), przy czym najczęściej byli to respondenci pracujący w dużych miastach ($\chi^2: 6,31510$, $df=2$, $p=,042534$) oraz posiadający dłuższy staż w zawodzie ($\chi^2: 14,9375$, $df=3$, $p=,001872$). Dla 17,7% istotną kwestią byłaby możliwość wprowadzania innowacji i zmian w pracy zawodowej. Tylko nieliczni oczekiwali możliwości prowadzenia szkoleń dla personelu szpitala/przychodni (7,8%) bądź wydawania publikacji naukowych (3,9%).

Pomimo dużych nadziei, jakie badani wiążą z uczestnictwem w różnych formach doksztalcania, wielu z nich niestety nie widzi realnego wpływu uzyskanych kwalifikacji na codzienną pracę zawodową. Jedynie w ocenie efektywności pracy większość badanych dostrzega pozytywny wpływ kwalifikacji nabytych podczas doksztalcania (55,9%). Stosunkowo duża część respondentów dostrzega również pozytywny wpływ uzyskanych kwalifikacji na poziom realizacji funkcji instrumentalnej (44,1%) oraz ekspresyjnej na rzecz pacjenta (34,3%). Częściej niż co trzeci badany (35,3%) uważa, iż wraz ze wzrostem kwalifikacji rośnie satysfakcja z wykonywanej pracy. Ciekawym jest fakt, że istotny statystycznie w ocenie tej zmiany okazał się staż pracy. Osoby najdłużej pracujące w zawodzie częściej uznawały, że wyższe kwalifikacje podwyższają satysfakcję z pracy ($\chi^2: 22,6928$, $df=9$, $p=,006929$). Zdaniem częściej niż co trzeciego respondenta poprawiło się również podmiotowe podejście do pacjenta (34,3%). Należy zwrócić uwagę, iż są obszary, w których badani zauważają pogorszenie się sytuacji będące konsekwencją udziału w różnych formach doksztalcania. Choć nie są to częste sytuacje, to jed-

nak respondenci wskazują, iż zdarza się, że pogarszają się relacje ze współpracownikami (9,8%), stosunki z kierownictwem (7,7%) oraz dodatkowo relacje z bezpośrednim przełożonym (3,9%). Szczegółowe wyniki prezentuje Tab. 1.

■ Tab. 1. Postrzegane przez respondentów zmiany w różnych wymiarach pracy zawodowej jako konsekwencja wzrostu kwalifikacji zawodowych

	Poprawiło się	Pogorszyło się	Pozostało bez zmian	Razem
	[w %]			
Efektywność pracy	55,9	0,0	44,1	100,0
Stosunki z kierownictwem	21,6	7,7	70,7	100,0
Relacje ze współpracownikami	11,8	9,8	78,4	100,0
Podmiotowe podejście do pacjenta	34,3	0,0	65,7	100,0
Relacje z bezpośrednim przełożonym	21,6	3,9	74,5	100,0
Wynagrodzenie za pracę	15,7	1,0	83,3	100,0
Satysfakcja z pracy	35,2	2,0	62,8	100,0
Realizacja funkcji ekspresyjnej na rzecz pacjenta	34,3	0,0	63,7	100,0
Realizacja funkcji instrumentalnej na rzecz pacjenta	44,1	0,0	55,9	100,0

Wzrost poziomu kompetencji zawodowych przedstawicieli określonej profesji przynosi niewątpliwie korzyści dla całego środowiska zawodowego. Badani respondenci zdają się dostrzegać ten fakt. Więcej niż połowa z nich wskazuje, iż najważniejsze korzyści dla całego środowiska pielęgniarskiego będące efektem wzrostu kompetencji zawodowych to wyższa jakość opieki pielęgniarskiej (55,9%) oraz postępująca profesjonalizacja zawodu (53,9%). Im dłuższy staż w zawodzie tym większa tendencja do wskazywania profesjonalizacji zawodu jako znaczącej korzyści dla środowiska zawodowego (χ^2 : 8,39969, $df=3$, $p=,038440$).

Trochę rzadziej niż co drugi respondent wskazuje na większą samodzielność zawodową oraz wzrost prestiżu zawodu (po 48%). Znacznie rzadziej respondenci są przekonani, że wyższe kwalifikacje pielęgniarek mogą przynieść im większe uznanie ze strony pacjentów (13,7%) i ze strony innych zawodów medycznych (12,8%).

Badani uczestnicy specjalizacji wyrażają wysoki poziom zadowolenia z uczestnictwa w kursie. Zadowolonych jest w sumie 81,5%, z czego 12,8% wyraża swoje zadowolenie na poziomie bardzo wysokim. Średni poziom zadowolenia deklaruje 16,7%, a tylko nieliczni (2%) są niezadowoleni z udziału w tej formie kształcenia.

Zdecydowana większość badanych uczestników specjalizacji (68,6%) zamierza w przyszłości dalej kontynuować doksztalcenie, pomimo tego, iż na dzień dzisiejszy bardzo wielu z nich (86,3%) uważa swoje obecnie kwalifikacje za wystarczające. Taką postawą badani potwierdzają, iż zdają sobie sprawę z tego, że ustawiczne kształcenie w zawodzie pielęgniarskim jest jego nieodłącznym elementem.

■ DYSKUSJA

Konieczność stałego podnoszenia kwalifikacji jest nieodzownym wymogiem pracy w każdym zawodzie. W zawodach medycznych, w dobie szybko postępującego rozwoju

medycyny – wydaje się on być szczególnie istotny [1]. Wielu autorów od lat podkreśla korzyści, jakie niesie za sobą ustawiczne doksztalcenie w zawodzie pielęgniarskim, zarówno dla osób go wykonujących, jego bezpośrednich odbiorców, jak i dla całego środowiska zawodowego [9,10,11].

Badania przeprowadzone wśród pielęgniarek aktualnie korzystających z możliwości doksztalcenia potwierdziły, że ich obecność na kursie nie jest dziełem przypadku. Zdecydowana większość z nich ma świadomość konieczności ustawicznego kształcenia i sukcesywnie podnosi swoje kwalifikacje.

Świadomie podejmując decyzję o doksztalceniu, badane pielęgniarki oczekują określonych korzyści będących efektem podwyższonych kwalifikacji. Najważniejsza ich zadaniem korzyść, jaką wynoszą z procesu doksztalcenia to możliwość pogłębienia wiedzy w konkretnym obszarze. Fakt, iż jest to dla pielęgniarek bardzo ważny aspekt potwierdzają również inne badania [1,12,13,14]. W badaniach własnych wysoko oceniono również korzyści psychologiczne, tj. satysfakcję będącą konsekwencją wyższych kwalifikacji. Ten czynnik uzyskał również wysoką wagę w badaniach nad podejmowaniem kształcenia podyplomowego przez położne [13]. Czasami jest to niestety jedyna korzyść z doksztalcenia, bowiem wyższe kwalifikacje w zawodzie pielęgniarskim nie zawsze przekładają się na większy zakres kompetencji czy gratyfikację finansową [1].

Wymierne korzyści w postaci wyższych zarobków czy też możliwości znalezienia bądź zmiany pracy, nie były w badaniach własnych priorytetowe. Jest to o tyle interesujące, że przy ocenie nowych szans czy możliwości, jakie powinien dawać tytuł specjalisty badani najczęściej wspominali właśnie o wyższym wynagrodzeniu za pracę, choć wcześniej nie przyznawali, jakoby oczekiwali takich korzyści z doksztalcenia. Być może jest to spowodowane posiadanymi doświadczeniami w tym obszarze, z których wynika, iż niewielka jest zależność pomiędzy podwyższaniem kwalifikacji a wzrostem wynagrodzenia w zawodzie. Potwierdzają to wypowiedzi respondentów dotyczące wpływu kwalifikacji nabytych podczas doksztalcenia na poszczególne wymiary pracy zawodowej. Ponad 80% badanych przyznaje, iż wynagrodzenie za pracę pomimo nabytych nowych kwalifikacji pozostało bez zmian. Za to – zdaniem wielu respondentów – poprawiła się efektywność pracy oraz realizacja funkcji instrumentalnej i ekspresyjnej na rzecz pacjenta, co potwierdza literatura przedmiotu [1, 11,15].

Wśród dostrzeganych przez pielęgniarki korzyści dla środowiska zawodowego na pierwsze miejsce wysuwa się wzrost jakości opieki pielęgniarskiej oraz profesjonalizacja zawodu, a w dalszej kolejności wzrost samodzielności zawodowej i prestiżu zawodu w społeczeństwie. Wszystkie te aspekty są ściśle ze sobą powiązane. Dobrze wykształcona i przygotowana pielęgniarka jest gwarantem wysokiej jakości świadczonych usług [16], co z kolei jest warunkiem utrzymania i ochrony najważniejszej wartości jakiej służy profesja pielęgniarska, czyli życia i zdrowia człowieka. Profesjonalizacja jest procesem, w którym określone grupy zawodowe muszą dążyć do pogłębienia zdobytej wiedzy [11], bowiem tylko wysoki jej poziom daje szansę zarówno na wyższą pozycję w zespołach interdyscyplinarnych [1], jak i większy zakres samodzielności zawodowej [11,16].

A zgodnie z socjologicznym znaczeniem terminu profesja, odnosi się on właśnie do takiej działalności zawodowej, która między innymi opiera się na specjalistycznej wiedzy teoretycznej, posiada znaczny zakres autonomii w wykonywaniu zawodu oraz cieszy się uznaniem i autorytetem społecznym ze względu na posiadane wysokie kompetencje osób go wykonujących [17]. Prestiż zawodu jest funkcją wiedzy i kwalifikacji niezbędnych do jego wykonywania, stąd zazwyczaj zawody wymagające wyższych kwalifikacji są też wyżej cenione w społeczeństwie. Trzeba jednak pamiętać, iż prestiż jest sumą ocen psychologicznych i nie jest jednoznaczny z pozycją społeczną zawodu, która jest wypadkową ważnych atrybutów położenia społecznego, takich jak dochody, władza, wykształcenie czy styl życia [18]. Zawód pielęgniarstwa cieszy się obecnie dużym prestiżem, choć obiektywne wyznaczniki jego usytuowania społecznego (dochody czy udział we władzy) są oceniane dość nisko [19]. Jak wskazują ostatnie badania CBOS nad prestiżem zawodów, pielęgniarka zajmuje czwartą pozycję w hierarchii prestiżu, awansując od poprzedniego badania z 1999 roku o dwie pozycje [20,21]. Wydaje się, iż takie usytuowanie zawodu pielęgniarstwa jest uznaniem dla wiedzy, kwalifikacji i rzetelności zawodowej pielęgniarek.

WNIOSKI

1. Badani uczestnicy kursu specjalizacyjnego mają świadomość konieczności stałego dokształcania i proces ten realizują w granicach swoich możliwości.
2. Główne korzyści jakie widzą dla siebie z podwyższonych kwalifikacji to poszerzenie wiedzy w danym obszarze oraz własna satysfakcja.
3. Ocena korzyści dla całego środowiska zawodowego jest niejednoznaczna, wzrost kwalifikacji osób w zawodzie – zdaniem badanych - może dać szansę na wzrost samodzielności zawodowej, wyższą jakość opieki pielęgniarskiej, ale też dalszą profesjonalizację zawodu czy wzrost jego prestiżu w społeczeństwie.
4. Uzyskanie tytułu specjalisty powinno w opinii badanych przede wszystkim przyczynić się do wzrostu zarobków oraz poszerzenia samodzielności zawodowej, przejawiającej się większym udziałem w podejmowaniu decyzji w pracy zawodowej.
5. Osoby podejmujące kształcenie podyplomowe chcą przede wszystkim wzbogacić swoje kompetencje w za-

kresie wiedzy, co przyczynić się ma do wzrostu samodzielności zawodowej. Istotne jest również oczekiwanie, iż wyższe kwalifikacje nabyte na kursie specjalizacyjnym wpłyną na większą gratyfikację finansową osób wykonujących zawód pielęgniarki.

PIŚMIENNICTWO

1. Cisoń-Apanasewicz A, i wsp. Opinie pielęgniarek na temat kształcenia podyplomowego. *Problemy Pielęgniarstwa*. 2009; 17 (1):32-37.
2. Nowik M. Wybrane zmiany w procesie kształcenia i doskonalenia zawodowego pielęgniarek. *Pielęgniarstwo XXI wieku*. 2005; 4 (13): 111-115.
3. Report of the Post-registration Nursing and Midwifery Education Review Group. Changing practise to support service delivery. Health Service Executive, Dublin 2008.
4. Ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej. Dz.U.11.174.1039.
5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 maja 2007 roku w sprawie wykazu dziedzin pielęgniarstwa oraz dziedzin mających zastosowanie w ochronie zdrowia, w których może być prowadzona specjalizacja i kursy kwalifikacyjne oraz ramowych programów specjalizacji dla pielęgniarek i położnych. Dz.U.07.102.708.
6. Szlendak B. Kształcenie podyplomowe w latach 2004–2008. *Magazyn Pielęgniarki i Położnej*. 2009; 5: 8.
7. Kadłubowska M, i wsp. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych w opinii studentów licencjackich studiów podyplomowych. *Problemy Pielęgniarstwa*. 2010; 18 (2): 124–128
8. Czerniak J, Cieśla D. Ścieżki rozwoju zawodowego. *Magazyn Pielęgniarki i Położnej*. 2009; 3: 10–11.
9. Simpson BJ, Holroyd E. Developing a Framework for the future: a qualitative perspective on postgraduate nursing education in Hong Kong. *Nurse Education Today*. 1997; 17: 370-375.
10. Barribal KL, While AE, Norman JJ. Continuing professional education for qualified nurses, a view of the literature. *Journal of Advanced Nursing*. 1992; 17: 1129-1140.
11. Kieczka K. Opieka profesjonalna i zakres kompetencji pielęgniarek w Polsce w świetle prawa w ostatnim stuleciu. *Pielęgniarstwo XXI wieku*. 2010; 1-2(30-31): 81-86.
12. Bidzińska E, Sobczak ED, Rakowska KA. Motywy podwyższania wykształcenia przez pielęgniarki Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Elblągu. *Problemy Pielęgniarstwa*. 2007; 15 (2,3): 197-202.
13. Jurczak A, i wsp. Motywy podejmowania kształcenia podyplomowego przez położne województwa zachodniopomorskiego. *Perinatologia, Neonatologia i Ginekologia*. 2012; 5(1): 39-42.
14. Watkins D. Motivation and expectations of German and British nurses embarking on a Masters programme. *Nurse Education Today*. 2011; 31: 31-35.
15. Gallagher L. Continuing education in nursing: A concept analysis. *Nurse Education Today*. 2007; 27: 466-473.
16. Tomaszewska M, i wsp. Możliwości doskonalenia zawodowego pielęgniarek – potrzeby a rzeczywistość. *Problemy Pielęgniarstwa*. 2008; 16 (1,2): 40-47.
17. Wódz K. Praca socjalna w środowisku zamieszkania. Katowice: Wyd. Śląsk; 1998.
18. Stepien J. Socjologia pracy i zawodu. Poznań: Wyd. AR; 2001.
19. Abramczyk A. Status społeczny i zawodowy pielęgniarki w Polsce i wybranych krajach europejskich. *Zeszyt Naukowy Wyższej Szkoły Medycznej LZDZ w Legnicy*. 2011; 1 (10): 11-27.
20. CBOS. Prestiż zawodów. Komunikat z badań. Warszawa 2009.
21. CBOS. Prestiż zawodów. Komunikat z badań. Warszawa 1999.

Praca przyjęta do druku: 01.07.2012

Praca zaakceptowana do druku: 22.08.2012

